ΣΑΝ ΝΑ ΗΤΑΝ ΣΗΜΕΡΑ

Αργίες και εορτές

Ορθόδοξη Εκκλησία

Μαρτύρων Σελεύκου και Σαλωνά του Ρωμαίου, Οσιομαρτύρων Δανιήλ και Λουκά του εν Μυτιλήνη (†1802), Οσίων Μιχαήλ επισκόπου Συνάδων του ομολογητού (†821) και Συνεσίου επισκόπου Καρπασίας της Κύπρου, Οσίας Ευφροσύνης, Μυροφόρου Μαρίας του Κλωπά.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1934 - Οι περίφημοι Αμερικανοί ληστές τραπεζών Μπόνι και Κλάιντ πέφτουν σε ενέδρα της αστυνομίας στη Λουιζιάνα και σκοτώνονται.

1945 - Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: ο επικεφαλής της Σουτσστάφφελ, Χάινριχ Χίμλερ, αυτοκτονεί ενώ τελούσε υπό κράτηση από τους συμμάχους.

1949 - Ιδρύεται η Δυτική Γερμανία και τίθεται σε ισχύ ο Βασικός Νόμος για την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

1965 - Μαραθώνια πορεία ειρήνης της Αριστεράς δημιουργεί οξείες πολιτικές αντεγκλήσεις μεταξύ του Γεωργίου Παπανδρέου και του Παναγιώτη Κανελλόπουλου. «Η Δημοκρατία κλονίζεται», προειδοποιεί ο αρχηγός της Ε.Ρ.Ε. «Η κυβέρνησις δεν χρειάζεται επικουρίαν», απαντά ο πρωθυπουργός.

1967 - Το υπό λιβεριανή σημαία δεξαμενόπλοιο Κίρκη της Βενιζέλος Α.Ε., κόβεται στα δύο και αναφλέγεται έπειτα από έκρηξη, 60 χιλιόμετρα νότια της Τουλόν (Γαλλία), παρασύροντας στον υγρό τάφο 39 από τα 40 μέλη του πληρώματος.

1973 - Κίνημα του Ναυτικού για την ανατροπή της δικτατορίας στην Ελλάδα.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

1921 - Έλσα Βεργή, Ελληνίδα ηθοποιός

1925 - Ζωρζ Σαρή, Ελληνίδα συγγραφέας και ηθοποιός

1951 - Ανατόλι Κάρποφ, σκακιστής

1951 - Αντώνης Σαμαράς, πολιτικός

1965 - Θανάσης Σκουρτόπουλος, Έλληνας καλαθοσφαιριστής και προπονητής

1979 - Σάββας Καρυπίδης, Έλληνας χειροσφαιριστής

1980 - Φάνης Γκέκας, ποδοσφαιριστής

ΘΑΝΑΤΟΙ

1934 - Χαράλαμπος Άννινος, Έλληνας δημοσιογράφος και συγγραφέας

1937 - Τζον Ντ. Ροκφέλερ, Αμερικανός βιομήχανος

1942 - Παναγιώτης Τούντας, συνθέτης

1945 - Χάινριχ Χίμλερ, Γερμανός στρατάρχης των SS

1984 - Ηλίας Λυμπερόπουλος, Έλληνας θεατρικός συγγραφέας

1992 - Κώστας Δαβουρλής, Έλληνας ποδοσφαιριστής

2006 - Κωνσταντίνος Ηλιάκης, πιλότος

2013 - Ζωρζ Μουστακί, τραγουδοποιός

2014 - Παναγ. Ποικιλίδης, παλαιστής

Κίνημα του Ναυτικού 23ης Μαΐου 1973

Το Κίνημα του Ναυτικού της 23ης Μαΐου 1973 ήταν μια στασιαστική προσπάθεια στην οποία επισήμως προέβησαν 207 συνολικά αξιωματικοί και υπαξιωματικοί του ελληνικού πολεμικού Ναυτικού, με στόχο την ανατροπή του τότε δικτατορικού καθεστώτος. Με δεδομένο ότι ο αριθμός αφορά στις συλλήψεις που ακολούθησαν, θεωρείται βέβαιο πως ο αριθμός των ατόμων οι οποίοι γνώριζαν για την εκδήλωση του κινήματος μέσα στο στράτευμα ήταν κατά πολύ μεγαλύτερος. Παρότι το κίνημα είχε αρχίσει να σχεδιάζεται από δημοκράτες αξιωματικούς στα 1969, τελικά προδόθηκε μια ημέρα πριν την εκδήλωσή του και καταπνίγηκε εν τη γεννέσει του.

Η αντίδραση της δικτατορίας υπήρξε άμεση, με σύλληψη όλων σχεδόν των μυημένων στο κίνημα, πολλοί εκ των οποίων βασανίσθηκαν απάνθρωπα, όπως ο απόστρατος τότε ταγματάρχης Σπύρος Μουστακλής τον οποίον κατέστησαν ανάπηρο.

Δυο μέρες μετά την καταστολή του κινήματος, το αντιτορπιλικό «Βέλος» (με πλήρωμα συνολικά 270 άνδρες) στο οποίο κυβερνήτης ήταν ο εκ των πρωτεργατών του κινήματος, πλωτάρχης τότε Νίκος Παππάς, εγκατέλειψε το σχηματισμό σκαφών που μετείχαν σε άσκηση του ΝΑΤΟ στα ανοικτά της Σαρδηνίας και προσορμίσθηκε στο λιμένα του Φιουμιτσίνο, όπου 7 αξιωματικοί (συμπεριλαμβανομένου του κυβερνήτου) και 25 υπαξιωματικοί ζήτησαν πολιτικό άσυλο από τις ιταλικές αρχές, το οποίο ύστερα από πολυήμερη ταλαιπωρία, τους παραχωρήθηκε. Η ενέργειά τους αυτή έπληξε καίρια το γόητρο της στρατιωτικής κυβέρνησης της Αθήνας που είχε σπεύσει προηγουμένως να υποβαθμίσει την έκταση του κινήματος κάνοντας δια του εκπροσώπου της Βύρωνα Σταματόπουλου λόγο για «οπερέτα ναυτικού κινήματος ολίγων αποστράτων αξιωματικών», για προφανείς σκοπούς προπαγάνδας. Ακολούθως, οι φυγάδες αξιωματικοί προέβησαν σε συνεντεύξεις Τύπου όπου με ντοκουμέντα απέδειξαν τη δυσφορία και την αντίθεση της μεγάλης πλειοψηφίας του ελληνικού λαού και στρατού στη δικτατορία. Καταδείχθηκε έτσι διεθνώς η έκταση που είχε λάβει η αντίδραση κατά της δικτατορίας και στάθηκε μια από τις κυριώτερες αιτίες για τη φθορά του καθεστώτος.

Από την αρχή της δικτατορίας το Ναυτικό (του οποίου τα στελέχη, παραδοσιακά εμφορούνταν από φιλελεύθερη ιδεολογία) είχε κρατήσει την πλέον αρνητική στάση από τα τρία Σώματα, με χαρακτηριστικό το παράδειγμα της άμεσης παραίτησης του Αρχηγού Γ.Ε.Ν. Κωνσταντίνου Εγκολφόπουλου (1967). Στις 13 Δεκεμβρίου της ίδιας χρονιάς, το Ναυτικό πήρε μέρος στο αποτυχημένο Αντικίνημα του τέως βασιλέα Κωνσταντίνου και ευθύς αμέσως της έκβασής του, στελέχη του Σώματος υπό τους πλωτάρχες Παππά, Μάλιαρη, Σέκερη, Παπαθανασίου, Σταθόπουλο, Παπαδόγκωνα, Γκιόγκεζα, Κουσουρή κ.α. ξεκίνησαν να σχεδιάζουν την ανατροπή της χούντας και την επαναφορά του δημοκρατικού πολιτεύματος. Μεταξύ διάφορων προταθέντων σχεδίων δράσης, προκρίθηκε η κατάληψη της Σύρου και η εγκαθίδρυση εκεί κυβέρνησης εθνικής ενότητας υπό κάποιο πολιτικό πρόσωπο, αρκετά εκ των οποίων, όπως ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ήταν ήδη ενήμερα για το κίνημα. Το 1972 ήδη στο κίνημα είχαν προσχωρήσει αξιωματικοί και των άλλων δυο Σωμάτων (στρατού και αεροπορίας), όπως και αρκετοί απλοί πολίτες. Την απόφασή τους να εκδηλώσουν δράση, ενίσχυσε η εξέγερση των φοιτητών της Νομικής Σχολής στις αρχές του 1973, καθώς συμπέραναν ότι η ελληνική κοινωνία ήταν πια έτοιμη για μια πολιτική ανατροπή. Μετά από διαφωνίες, ημερομηνία εκδήλωσης της στάσης αποφασίσθηκε η 22η Μαΐου, κατά την οποία θα έπλεαν στο Αιγαίο ΝΑΤΟικά σκάφη, γεγονός που θα διευκόλυνε κατά την άποψή τους την εξέγερση. Ωστόσο, την προηγουμένη μέρα υποπτεύθηκαν ότι το μυστικό της συνωμοσίας διέρρευσε και αποφασίσθηκε η αναβολή του κινήματος. Την 23η Μαΐου ξεκίνησαν οι συλλήψεις στο Ναύσταθμο, που οδήγησαν σε εξαντλητικές ανακρίσεις και σκληρά βασανιστήρια στο ΕΑΤ-ΕΣΑ και αλλού. Συνολικά φυλακίσθηκαν 63 αξιωματικοί του ναυτικού, πέντε αεροπόροι, πέντε του στρατού ξηράς και έξι πολίτες. Έως τις 27 Αυγούστου και παρότι αρχικά ανακοινώθηκε η παραπομπή τους σε στρατοδικείο, η πλειονότητα είχε αφεθεί ελεύθερη, ενώ δε στοιχειοθετήθηκε κατηγορία για προσαγωγή τους σε δίκη. Τους επιβλήθηκε ωστόσο η πειθαρχική ποινή της απόταξης, η οποία ακυρώθηκε μετά την πτώση της χούντας, στις 24 Ιουλίου του επόμενου χρόνου.

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος, μετά την αποτυχία του δικού του κινήματος, παρότι αρχικά ενημερώθηκε για τα σχέδια των αξιωματικών του Ναυτικού, τελικά κράτησε επαμφοτερίζουσα στάση και δεν θέλησε να αναμιχθεί επίσημα με κάποια δημόσια δήλωση. Παρόλα αυτά, το καθεστώς, υποπτευόμενο ότι πίσω από την ενέργεια κρυβόταν εκείνος, τον κήρυξε έκπτωτο και ανακήρυξε τη χώρα προεδρική δημοκρατία στις 1 Ιουνίου του 1973.